

Қазақ халқының теріден
жасалған бұйымдары

АТ ӘБЗЕЛДЕРІ

Мақсаты:

Ата - бабамыз кәсіп еткен төл өнерімізді оқушыларға меңгерту. Көне өнер түрін жаңғырту. Оқушылардың іскерлік, шеберлік қабілеттерін арттыра отырып, қол ептілігін дамыту. Ойлау, есептеу сауаттылықтарын дамыту. Ұлттық құндылығымыз арқылы тәрбие беру. Ұлт құндылығымызды насихаттай отырып, ұлт жанашырын тәрбиелеу.

Киіз туырлықты, ағаш уықты қазақпыз

- Халқымыздың дәстүрлі төл өнері,
- Кәсібім – ата мұра қолөнері.
- Жинадым әдет-ғұрып, салт-дәстүрін,
- Елімнің көзге ыстық қолөнері.

Д. Шоқпарұлы

Мал терілерінің түрлері мен атаулары.

Қазақ халқының тұрмыс-тіршілігінде, шаруашылық жайында қолөнер саласында тері өңдеу өнері маңызды орын алған. Себебі негізгі тіршілік көзі мал шаруашылығы болғандықтан қазақ халқы малдың етін сүтін азық етсе, терісі мен жүнін киім-кешек тігуге, тұяғы мен мүйізінен, сүйегінен әртүрлі қолөнер бұйымдарын әзірлеген.

Төрт түлік малдың терісі өте қымбат шикізат. Соның ішінде ірі қараның терісін: сиыр терісі, өгіз терісі, тайынша терісі, бұзау терісі деп төртке бөліп атаған.

Мал терілерін илеу.

Төрт түлік малдың терісінің ерекшелігі қалың, берік болып келеді. Негізінен жаңа сойылған мал терісіне тұз сеппей орап, жылы жерге қойса, ол өз-өзінен 2-3 күнің үшінде жидіп, жүні түсіп қалады. Бірақ ондай өңделген теріден шыққан иіс өте өткір келеді. Ал теріні тез тазалау үшін жаңа сойылған мал терісінің ішіне қоймалжың әк борды жағып, теріні тұмшалап орап, арнаулы жылы су құйылған ыдысқа батырып салып қою керек. Бұл әдіспен даярлаған терінің иісі мүлдем шықпайды. Екі-үш күн суда сақталған терінің жүнін тартып кереді.

Қолданған құралдар

Кергіш – теріні шегелер арқылы керетін жабдық. Оны ағаштан, темірден жасайды

Арнаулы пышақ – терінің іш майынан, сары етінен терінің түгі шыққанша тазалау үшін арналған құрал.

Метірлік – өлшеу құралы.

Таспа тілетін пышақ – өткір болуы қажет.

Өмілдірік

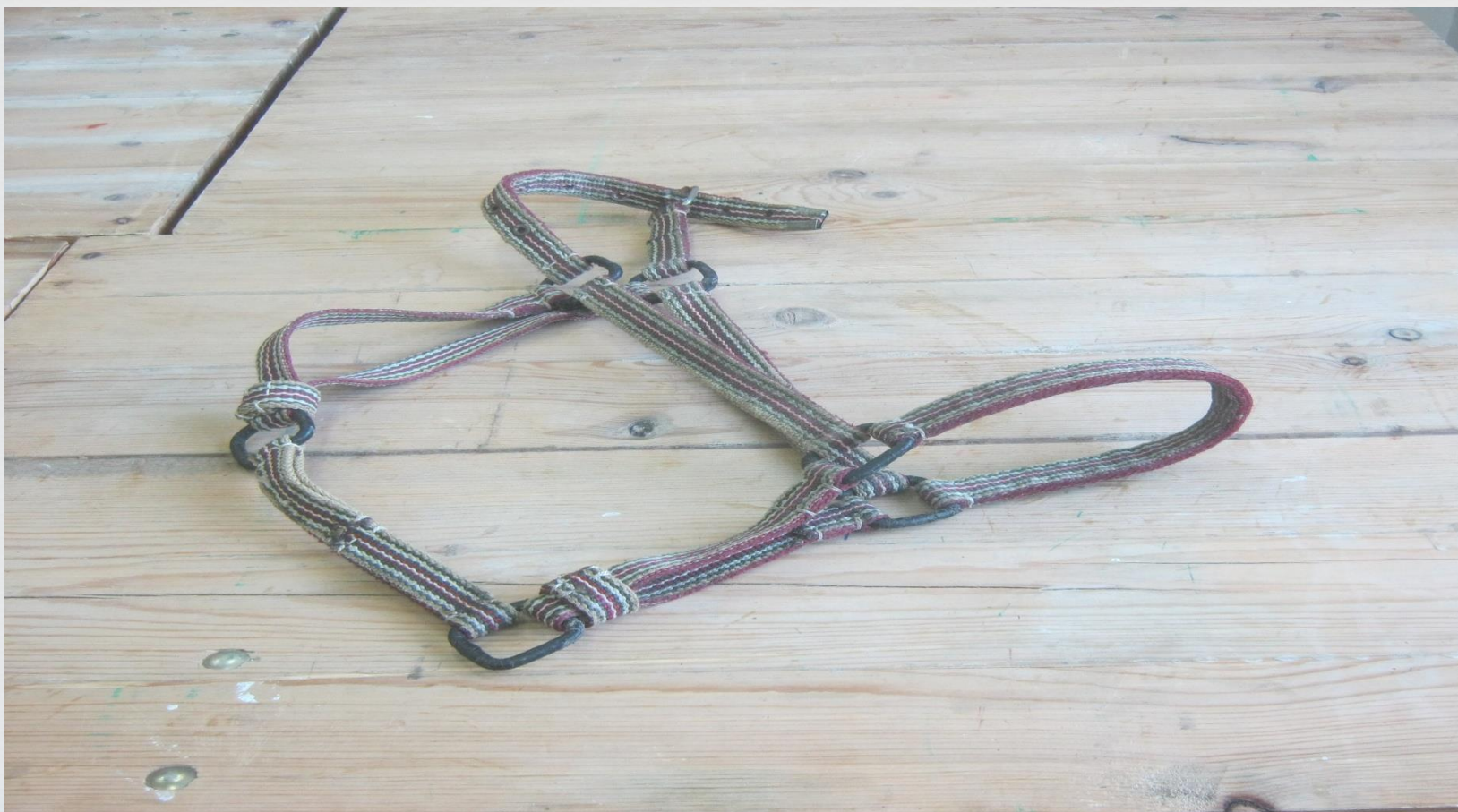

Құйысқан

Ноқта (ремень)

Ноқта (қайыс)

Көкпар жүгені (былғары)

Жуген (ремень)

Өрілген жүген (қайыс)

8 таспа қамшы (қайыс)

Жұмыс істеу сәті

Тұрсынов Асхат Асылбекұлы

11 сынып оқушысы

Жетекшісі:

Касебаев Мерхат Тлеуович

технология және бейнелеу пәнінің мұғалімі

**ШҚО Ұлан ауданы Алғабас ауылы
«Какен Аханов атындағы орта мектеп» КММ**